

„The Bulletin of the Cleveland Museum of Art”, t. 74, 1987, nr 3, s. 82—143, ryc. 78.

Cały zeszyt muzealnego biuletynu poświęcono odlanemu z brązu posągowi cesarza rzymskiego Marka Aureliusza z II w. n.e. Figura została znaleziona, wraz z pięcioma innymi fragmentami różnych postaci w Bubon (dzisiejszym tureckim Ibeciku), w południowej części Azji Mniejszej. Bubon wraz z Cybyrą, Balburą i Oenoandą należał do związku czterech miast greckich, położonych w rzymskiej prowincji Lycii. Ruiny miasta rzymskiego wraz z teatrem były opisane już w 1847 r. a zespół figur brązowych został odkryty w 1967 r. Te wspaniałe zabytki uległy znacznym okaleczeniom. Monumentalna postać została pozbawiona głowy i identyfikacja osoby jest jednym z celów opracowania. Składa się ono z pięciu artykułów. Dwa napisała Arielle P. Kozloff, kurator działu sztuki starożytnej

Muzeum Sztuki w Cleveland, zarazem redaktorka opracowania zbiorowego. Poza wstępem i określeniem miejsca znalezienia zabytku przygotowała obszernie studium ikonograficzne pozwalające na ustalenie, kogo przedstawiała figura z brązu. Ukazała ona liczne wyobrażenia ikonograficzne Marka Aureliusza i innych współczesnych mu członków rodziny cesarskiej. Wniosek o przedstawieniu cesarza jako filozofa wydaje się przekonujący. Poparto go licznymi informacjami z dzieła Marka Aureliusza i innych dzieł literackich.

Trzy dalsze opracowania poruszają zagadnienia szczegółowe i mogą być wzorem studiów analitycznych. Konserwator Bruce Christman przedstawił metodę odlewania i spajania poszczególnych części figury, których było razem 29. Tylko do części odlewów stosowano metodę traconego wosku. Autor przedstawił szczegółowo technikę wykonania odlewów i ich spajania. Zrelacjonował też zabiegi konserwatorskie, jednakże stan zachowania zabytku był dobry.

Wyjątkowe znaczenie ma studium Hero Granger Taylor z Londynu. Ustaliła ona na podstawie szczegółowej analizy układu fałd na rzeźbie, że Marek Aureliusz nosił grecki chiton czyli rzymską tunikę, a na niej udrapowany płaszcz wełniany (grecki *himation* czyli łacińskie *pallium*). Ten płaszcz grecki, w przeciwieństwie do togi, był zawsze jednakowo udrapowany. Autorka ukazała technikę tkania i wykończenia szlakami tego płaszcza, nawiązując do zachowanych tkanin z tego okresu, tak z terenu rzymskiego imperium, jak z północnej Europy. Artykuł zawiera nowe ustalenia z zakresu historii rzymskiego włókiennictwa i jego rozwiązań technicznych, wykraczające już poza opis ubiorów na figurze z brązu. Układ fałd płaszcza, świadczący o realistycznym spojrzeniu twórcy zabytku, pozwolił na wnioski o sposobie tkania określonych części odzieży. Michael Frommer z Niemieckiego Instytutu Archeologicznego w Stambule zajął się sandałami przedstawionymi na zabytku omawiając je na tle historii obuwni hellenistycznego. Sandały datują wyraźnie figurę na II w. n.e. Tak fachowe — dzięki międzynarodowej współpracy — opracowanie ważnego zabytku stanowi dobry przykład małych monografii muzealnych, wnoszących wiele ustaleń z historii kultury materialnej.

I. Turnau